

Dušan Dim

VČASIH SE ZGODI PRESENEČENJE

Včasih se zgodi presenečenje.

Včasih se oglasi telefon in na zaslonu se prikaže neznana številka.

Veš, da ne more biti nihče drug kot prijazni zavarovalniški agent z novim paketom življenjskega zavarovanja. In vseeno dvigneš.

A včasih na drugi strani ni zavarovalniški agent. Nekdo je, ki pravi, da je Partljič in ti čestita ... za osvojenega četrto mesto na večernici.

Četrto mesto? Res kličejo tudi za to? Četrto?

Partljič čaka ... čaka ... čaka ... in potem spregovori: »Žirija se je odločila, čestitam za večernico.«

Včasih se zgodijo presenečenja, pred katerimi onemiš.

Ampak potem se te dotakne, da se včasih karte izidejo. Da včasih dobiš klic, ki ga ne pričakuješ. Klic, ki potrjuje tvoja prepričanja, tvoje delo. Kulturo, iz katere izhajaš.

Zdaj vam bom povedal še o enem takem klicu, ki je spremenil vse.

Predstavljajte si ne več rosno mladega človeka, ki večer za večerom, ko mesto spi, zлага besede v dolgo nit. Ki se včasih ponoči zbuja, ker ne najde prave besede. Ki je jutraj ves neprespan, ko drvi v službo. Ki se mu vmes rodi hčerka.

In potem nekega jutra ob nekem svitu pade na papir še zadnja beseda.

Ko se ta človek zbudi, vlada tišina. Odmevi tipk potihnejo. Zgodba je končana. Zavlada praznina. Brnijo le vprašanja. In zdaj? Kdo bo zdaj bral to zgodbo? Kdo jo bo bralcu posredoval? Kaj zdaj?

In ta človek, ki še ni pisatelj, ker za njegovo knjigo nihče ne ve, človek, ki so ga obližnila zgodnja trideseta in tega v ogledalu ne more več spregledati, ta človek, razpošlje izvode svojega dela naokrog.

In čaka. Razmišlja, se pogovarja, bere in prisluškuje. Šele zdaj sliši, kako je s tem. Spomni se, da je vse to že slišal, a preslišal. Urednikov te stvari itak ne zanimajo. Oni imajo svoje kuharske knjige in svoje megauspešnice in cirkularno pošto. Sploh pa danes nihče več ne bere. In od teh, ki ne berejo, še posebej nič ne berejo mladi po koncu osnovne šole.

Praznina postane otipljiva. Knjiga brez bralcev. Besede, izgubljene v praznem prostoru.

Ampak včasih se oglasi telefon in na zaslonu se prikaže neznana številka. Ta ni Partljičeva. Ampak kliče Duša.

Zakaj kliče? Ker je zavohal vreče denarja, ker potrebuje slavo, ker ima tam zunaj desettisoče mladih, ki ga gnjavijo, naj končno objavi prvenec neznanega avtorja?

Včasih, ampak res včasih, se zgodi presenečenje.

Duša pravi, da bi rad prebral še preostanek zgodbe.

Duša pokliče. In odpre vrata. Omogoči stik, ki nima zveze z mobiteli, sateliti, omrežji, omrežji, omrežji. Knjiga bo lahko odšla do bralca, knjiga bo doživela svojo uresničitvev. Temu pravim Distorzija. Nekdo tam zunaj bo lahko reagiral na knjigo.

To je moja izkušnja.

Ampak verjamem, da so ti klici, ti stiki, pomembni za vse mlade. Za tiste, ki raziskujejo, ki iščejo svojo pot. Ki ustvarjajo in sedijo za tipkovnicami.

Morajo vedeti, da obstajajo Duše, ki berejo. In da obstajajo kritiki, ki si drznejo napisati prvo kritiko. In doktorji, ki spremljajo, kar se dogaja zunaj kabinetov. Da obstaja Prešernov nagrajenec, ki je pripravljen o tvoji knjigi razpravljati dolge ure pred prazno dvorano.

Da obstajajo zaklonišča in ljudje, ki so pripravljeni odkleniti težke ključavnice.

In da obstajajo bralci, ki še vedno hodijo v knjižnice in knjigarne, ker jim knjige predstavljajo zatočišča. Zaklonišča.

Zdaj bi se rad še enkrat zahvalil žiriji. Zahvaljujem se ji, ker se ni ustavila pred ostrimi robovi neprijetnih tem, problematičnih izrazov in trde punkrock optike. Ni se ustavila pred knjigo, ki ni napisana samo za mlade. Ni se ustavila niti pred dejstvom, da gre za hrumeči prvenec. Od takšne žirije sprejemam nagrado v upanju, da branje ne bo umrlo. Da uporniki še niso iztrebljeni. Da planet računalnikov in številčk še ni iztrebil življenja. Z vero v to, da bomo še naprej ohranili svoje prostore. In odpirali nove, naša zatočišča pred enodimenzionalnostjo resničnega sveta.

Vsi potrebujemo zatočišča. Ko jih ne bomo več imeli, nas bodo zamenjali računalniki.

Poskusil bom večernico s sabo nositi častno. In poskusil bom, da na svoji poti ne izdam duha *Distorzije*. Sprejemam to nagrado kot otrok rokenrola, kot otrok velike reke, kot ...

In zdaj že slišim, kako me Edi priganja z odra. Ja, vsi dobri komadi trajajo samo tri minute. In govori niso nobena izjema. Sani zeha. Tako glasen je, da se tresejo okna. A zraven njega sedi nekdo, ki ga to ne moti. To je Pejo. Pod svojimi svojimi kodri je utonil v globok spanec. In tam čez Piksi že živčno drgne po strunah. Alma je tudi tu, umaknjena v temo, s supergo brusi po steni.

Prav, fantje in dekleta, razumel sem sporočilo.

Hej, ho, zdaj gremo.

Hvala. Za večernico.¹

Otrok in knjiga 67 (2006)

¹ Besedilo je avtor prebral 17. novembra 2003 ob podelitvi večernice na srečanju slovenskih mladinskih pisateljev Oko besede v Murski Soboti.